

БЕЗПЕКА ГРИ У ФЛОРБОЛ СЕРЕД ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Максименко Л.М.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Висвітлено історію появи флорболу, в тому числі і в Україні. Зроблено акцент на позитивному впливі гри на фізичний розвиток і фізичну підготовленість і, водночас, на негативній стороні – високому травматизму серед дітей дошкільного віку. Обґрунтовано, що застосування елементів гри у флорбол значно зменшує ризик отримання різних травм під час гри. Описано три послідовних етапи розучування елементів спортивної гри на ранніх етапах життя.

Ключові слова: флорбол, елементи гри у флорбол, етап навчання, етап закріплення, етап підготовки до гри, команди, стратегія і тактика гри.

Постановка проблеми. Флорбол або іннебенді – наймолодший із усіх видів хокею взагалі. У кінці XIX – на початку XX ст. хокей почав поширюватися і в Європі. Ніхто не міг передбачити, що хокей у залах так швидко завоює популярність і пошириться по всьому світу: проводяться внутрішні чемпіонати країн, міжнародні зустрічі, чемпіонати Європи та світу. Ця спортивна гра мала незвичайне емоційне забарвлення, доступність, демократичність, особливий інвентар. Поступово іннебенді вводиться в навчальні програми шкіл та університетів, у хокей грають не тільки чоловічі команди, а й жінки та діти по всіх вікових групах. У 1992 р створється Міжнародна федерація флорболу, що в 1995 р затверджує міжнародні правила змагань, а в 2000 р флорбол (іннебенді) виходить на олімпійську арену з показовим турніром, щоб надалі стати повноправним членом на олімпійській арені [10, с. 34]. В Україну флорбол потрапив у 90-х, завдяки загальній доступності, простоті і низькій затратності цієї гри. У 2005 році була створена Всеукраїнська федерація Флорболу. Із 2010 р. почали проводити чемпіонати, так 17–19 грудня 2010 року в Донецьку пройшов перший чемпіонат України з флорболу. У м. Суми за участі Президента Федерації флорболу О. Чемелюха досить активного розповсюдження серед юніорів набули міні-турніри із 2009 р. Пізніше було затверджене положення про проведення першості м. Сум по флорболу «Здорова нація – 2011» серед збірних

команд дошкільних навчальних закладів м. Сум. На жаль, поступово спортивну роботу, пов'язану із підготовкою команд до гри було призупинено із-за високого травматизму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку суспільства, що характеризують динамікою змін, особливої значущості набувають проблеми виховання здорового і гармонійно розвинутого підростаючого покоління, якому притаманний високий рівень розумових здібностей та фізичної активності [3, с. 146]. У боротьбі з малорухливістю на допомогу приходять різноманітні засоби фізичної культури, у тому числі елементи спортивної гри у флорбол [2, с. 123]. Ігрова форма організації рухової діяльності дітей як стимулятор емоційного насичення формує мотивацію активної участі, забезпечує достатній рівень активності та якість виконання рухових дій [3, с. 146]. Той факт, що ігри з елементами спорту можуть проводитись і на свіжому повітрі подвоює, а то й потроєє оздоровчий вплив на організм дитини. Усе це підкреслює вагомість та доцільність використання елементів флорболу у процесі фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку [2, с. 156; 4, с. 144; 6, с. 32; 9, с. 34].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На наш погляд робота щодо впровадження флорболу в оздоровчу і спортивну сфери життя особливо серед дитячого населення є досить актуальною для Сумської області і м. Суми. Проте спостерігається недостатньо ме-

тодичної інформації щодо етапного розучування елементів спортивної гри у флорбол серед дошкільників, що є суттєвою підготовкою до командної гри для школярів.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є наукове обґрунтування основних етапів розучування елементів флорболу для забезпечення безпеки гри серед дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Розділяємо наукову думку М. Рунової, що розучування елементів спортивної гри у навчально-виховному процесі ефективним може бути за умови послідовності трьох етапів [4, с. 145; 6, с. 32].

1. Етап навчання. Завдання: познайомити з правилами гри флорбол; формувати навички безпечної гри; вчити правильному триманню ключки у руках та веденню м'яча ключкою. На цьому етапі основним засобом являються спеціальні фізичні вправи, що орієнтують дитину на якість виконання рухів (правильність, чіткість, виразність). Вони є необхідними для набуття рухових умінь. Фізичні вправи з інвентарем (м'ячами і ключками) на розучування елементів гри у флорбол розвивають не лише великі, а й дрібні м'язи, збільшують рухливість суглобів фаланг та кисті. Під час дій ключки з м'ячем створюються умови для включення в роботу обох рук, що важливо для повноцінного розвитку дитини. Спеціальні фізичні вправи укріплюють м'язи, що утримують хребет і сприяють формуванню правильної постави [2, с. 78]. Поряд із впливом на формування опорно-рухового апарату спеціальні фізичні вправи є дієвим засобом розвитку органів дихання, зміцнення діафрагми, міжреберних м'язів, м'язів черевного пресу, – це все сприяє збільшенню життєвої ємкості легень. Ритмічність рухів дозволяє формувати навички раціонального дихання, регулювати силу і тривалість вдиху і видиху, поєднувати ритм і частоту дихання зі структурою фізичного руху [2, с. 67; 3, с. 146]. Навчання дій із м'ячем тренують вестибулярний апарат, сприяють удосконаленню рухової реакції дітей, точності відтворення рухів в часі та просторі [6, с. 34; 7, с. 14; 8, с. 234]. Спеціально підібрані фізичні вправи сприяють правильному засвоєнню техніки виконання. Безперечна перевага ігрової вправи при розучування гри у флорбол ще й у тому, що в ній більш чітко виступають завдання прямого навчання і вона може використовуватися як на етапі розучування рухової дії, так і на етапі закріплення для вдосконалення рухових навичок [2, с. 56]. Варто також зазначити, що ігровий характер вправ знімає напруження, що виникає в процесі виконання рухів, сприяє більш старанному їх виконанню, приваблює дітей і викликає позитивні емоції. А на основі позитивних емоцій умовно-рефлекторні зв'язки, що покладені в основу оволодіння дітьми руховими діями, утворюються значно легше та швидше. Міцність цим зв'язкам надають яскраві, позитивні емоційні переживання [4, с. 143; 5, с. 45]. Це свідчить про те, що завдяки застосуванню ігрових вправ навчально-виховний процес стає привабливим, радісним, сприяє швидкому засвоєнню освітнього змісту, дає змогу послабити негативний вплив на прояви таких вікових особливостей дітей, як мимовільність усіх психічних процесів, нестійкість уваги, швидка втомлюваність. В ігрових вправах чітко виступають завдання прямого навчання, а уявна ситуація,

імітація дій та ігровий образ сприяють створенню мотиваційної готовності в дітей до навчання спортивної гри у флорбол [2, с. 45; 8, с. 345]. Сформована мотивація забезпечує успішність засвоєння вимог до якості виконання рухових дій, стимулює, викликає підвищення активності (рухової, емоційної, мовленнєвої та інтелектуальної), яку доцільно продовжувати розвивати і переходити на наступний етап – формування навичок, завдяки програванню ігрових моментів спортивної гри [4, с. 144].

2. Етап закріплення. Завдання: закріпити отримані техніко-тактичні навички; спонукати дітей до самостійної гри. На цьому етапі основним засобом являються елементи спортивної гри – це систематично і послідовно організовані фізичні вправи, що вимагають стійких умов проведення та сприяють успішному оволодінню дошкільниками елементами спортивної техніки і найпростішими тактичними діями під час спортивної гри [3, с. 147; 4, с. 145; 6, 32]

Елементи спортивної гри у флорбол дають можливість дитині оволодіти різноманітними, доволі складними видами дій, виявляти самостійність, активність та творчість. Елементи спортивної гри, за відповідної організації їх проведення, сприятливо впливають на фізичний розвиток, працездатність дитини [2, с. 34; 4, с. 146]. Рухові дії з м'ячами, ключками сприяють розвитку в дітей окоміру, координації, ритмічності, узгодженості рухів. Заняття з використанням елементів флорболу розвивають у дітей такі фізичні якості, як спритність, швидкість, силу, оскільки дитині часто доводиться в ігровій ситуації передавати м'яч партнеру або кидати його в ціль, що розташована на певній відстані. Дітям часто доводиться швидко перебігати на інше місце ігрового майданчика, щоб встигнути заволодіти м'ячем або протидіяти оволодінню м'ячем суперником тощо. Розучування елементів спортивної гри у флорбол сприяє розвитку вміння ловити, тримати, відбивати й передавати м'ячі, а також розраховувати напрямом кидка, узгоджувати з ним силу, розвивати виразність рухів, орієнтуватися в просторі [1 с. 46; 2, с. 209; 3, с. 144]. Вони сприяють удосконаленню діяльності основних фізіологічних систем організму (нервової, серцево-судинної, дихальної), поліпшенню загального фізичного розвитку, фізичної підготовленості дітей [8, с. 134]. Елементи спортивної гри слід виконувати лише на етапі закріплення та вдосконалення рухових навичок. Це пояснюється тим, що в рухливій грі як колективній діяльності, де дії учасників взаємопов'язані, дітей більше цікавлять результати самої гри, а не якість виконання рухової дії [2, с. 78]. Отже, елементи спортивної гри у флорбол можуть виступати одним із основних засобів і методів фізичного виховання, сприяти ефективному вирішенню оздоровчих, навчально-виховних та розвивальних завдань [3, с. 146]. Такі заняття сприяють вихованню у дошкільників позитивних морально-вольових якостей, створюють сприятливі умови для виховання дружніх відносин у колективі, вчать допомагати іншим [3; 4]; виховують витримку, самостійність, організованість, наполегливість, ініціативність; формують інтерес та позитивне ставлення до активної фізичної діяльності, бажання досягати певних успіхів, долати перешко-

ди, особисті труднощі (емоційно-ціннісну активність) [3, с. 145].

Отже, перші два етапи є успішною підготовкою старших дошкільників у подальшому до командної гри у флорбол серед школярів.

3. Етап підготовки до змагань. Завдання: продовжувати удосконалювати технічні навички; проводити ігри з командами дітей; формувати розуміння залежності успіху команди від дій кожного гравця. На цьому етапі основним засобом являється проведення змагань із флорболу між командами. Успішність команд на даному етапі визначає стратегія, іншими словами можна сказати – мистецтво управління підготовкою і виступом команд на змаганнях [9, с. 12; 10, с. 34]. Стратегія передбачає розробку плану розподілу сил на досить тривалому проміжку часу під час змагань, рішень завдань організаційного характеру. Наприклад, при рівності фізичної, технічної і психологічної підготовленості грає команда з більш високим рівнем тактичної підготовленості. Отримати такий рівень – задача стратегічна [1, с. 46; 8, с. 111]. Таким чином, стратегічні цілі та задачі повинні реалізовуватися за допомогою тактики (рис. 1).

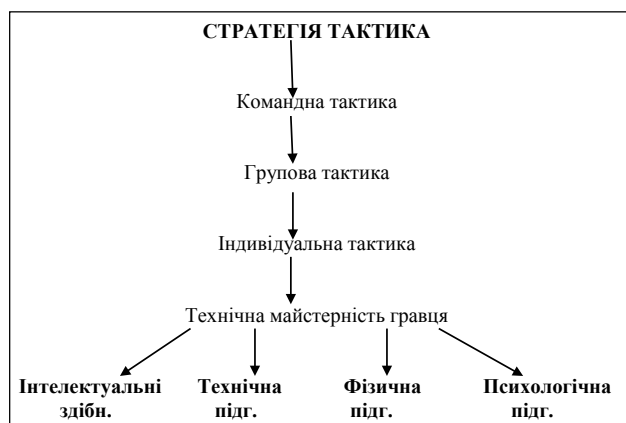

Рис. 1. Система підпорядкування стратегії і тактики у флорболі

Схематично показано систему підпорядкування стратегії і тактики у флорболі. Базовим компонентом цієї структури є технічна майстерність гравця, яка визначається рівнем технічної, фізичної і психологічної підготовленості, а також рівнем інтелектуальних здібностей, які дозволяють йому набути необхідні знання, вміння та навички для використання їх під час гри у флорбол. Висока технічна майстерність визначає ефективність індивідуальних, групових і командних тактичних дій. Основне місце у даній схемі займає стратегія, що визначає кінцеві цілі, завдання та шляхи досягнення спортивних результатів. Стратегія «керує» тактикою гри, що підпорядковується техніці [9, с. 22]. Тактика у флорболі – це раціональне побудова та організація колективних та індивідуальних дій гравців на тривалий проміжок часу і при оптимальному використанні засобів і методів боротьби з противником для досягнення перемоги [1 с. 44; 9, с. 24].

Основним завданням тактики у флорболі є визначення оптимальних засобів, форм, способів і методів ведення гри проти конкретного супротивника в конкретних ігрових умовах, як

у захисті, так і в нападі [8, с. 256]. Її форму характеризують індивідуальні, групові і командні дії. Раціональні дії гравців (індивідуальні, групові і командні), що застосовуються в боротьбі з противником, є способами ведення гри. Усі прийомні техніки в нападі і в захисті відносяться до засобів ведення гри. Технічні прийоми служать засобом перетворення у дію тактичних задумів гравців у змагальній діяльності, є інструментом тактики і підпорядковуються їй, а їх системне використання в рамках певних тактичних дій визначають методи ведення боротьби. До методів ведення гри відносять такі поняття як система, стиль, темп і ритм. Система гри – це основний спосіб ведення протиборства, який виражається в організації командних дій із заздалегідь обумовленими функціями кожного гравця в нападі та захисті. Під стилем у нападі і захисті розуміють сукупність ознак, що характеризують гру, окремих гравців і флорбольну команду в цілому (наступаючий, захищаючий, контратакуючий, комбінаційний). Темп – швидкість виконання ігрових дій та інтенсивність ведення гри, ритм – співвідношення дій гравців і всієї команди в часі [9, с. 18]. Тактична підготовка у флорболі включає оволодіння на заняття є тактичними діями і розвиток тих якостей, що важливі для здійснення цих дій. У тактичних діях гравців та команд вагому роль займають психологічні аспекти: – перцептивні, пов’язані зі сприйняттям інформації (швидкість сприйняття зміни ситуації, широта поля зору, «бачення поля», вміння спостерігати за станом суперника); – інтелектуальні, пов’язані з оцінкою обставин і прийняттям рішення (насамперед оперативне мислення – мислення в умовах термінового вирішення завдання і ліміту часу, вміння швидко розпізнавати наміри суперника); – психомоторні, пов’язані із здійсненням цього рішення (швидкість рухів, сенсомоторна координація) [1, с. 49; 9, с. 23; 10, с. 28].

Таким чином, досвід науковців [1, с. 48; 3, с. 147; 8, с. 89] показує, що перспективнішими є гравці, які почали займатися спортом на ранніх етапах життя.

Висновки. Отже, рекреаційна спрямованість флорболу забезпечується великою різноманітністю рухових дій, що надають різнобічний вплив на організм дітей 5-ти і 6-ти років. Динамічний характер гри, постійно високе емоційне і фізичне напруження активізують захисні сили організми, підвищуючи його резервні й адаптаційні можливості. дуже істотне значення має організація рухової діяльності. Тому регулярна гра у флорбол сприяє ефективному фізичному вдосконаленню. Залучення дітей до цієї гри дозволяє цілеспрямовано і плановірно розвивати рухово-координаційні, морально-вольові якості, удосконалювати функціональні можливості організму в цілому [3, с. 145]. Таким чином, при навчанні дітей 5-ти і 6-ти років елементів спортивної гри у флорбол, перш за все, необхідно формувати у них інтерес до фізичної культури, а також потребу до самостійних занять. Займатися спортом із метою досягнення високих спортивних результатів не рекомендується для даної вікової категорії, але виконувати спеціальні фізичні вправи, розумівати ігрові моменти флорболу та програвати елементи змагань не тільки можливо, але й до-

цільно. При організації таких спортивних занять інструктору з фізичної культури потрібно правильно враховувати вікові особливості дітей, їх фізичний розвиток і фізичну підготовленість, специфіку роботи ДДЗО [4, с. 145; 5, с. 65].

Пропозиції. Нами було розроблено рекомендації «Методичний супровід застосування фі-

зичних вправ спортивного характеру (елементів флорболу) для зміцнення здоров'я дітей 5-ти і 6-ти років» [5, с. 56]. Вони були розповсюджені по всім дошкільним установам м. Суми і деяким із районів, де чітко були визначені засоби фізичної культури відповідно до етапу розучування з метою попередження виникнення травматизму.

Список літератури:

1. Быков А. В. Стратегия и тактика в командных видах спорта / А. В. Быков // Научно-теоретический журнал «Ученые записки». – 2011. – № 12(82). – С. 44–50.
2. Богиніч О. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей старшого дошкільного віку: методичний посібник / О. Богиніч, Ю. Бабарчук. – Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 224 с.
3. Волчинський А. Вплив гри на підвищення рухової активності дошкільників / А. Волчинський, Н. Волчинська, Я. Смась // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. пр. – Луцьк. – 2013. – № 1(21). – С. 144 – 148.
4. Максименко Л. М. Роль рекреаційних технологій у формуванні гармонійного розвитку дітей 5-ти і 6-ти років у дошкільних закладах освіти / Л. М. Максименко // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – К. – 2014. – Випуск 3К(45). – С. 143–146.
5. Методичний супровід застосування фізичних вправ спортивного характеру (елементів флорболу) для зміцнення здоров'я дітей 5-ти і 6-ти років: метод. рек. / уклад. Л. М. Максименко, С. В. Дорошенко. – Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – 88 с.
6. Рунова М. Формирование оптимальной двигательной активности / М. Рунова // Дошкольное воспитание. – 2000. – № 6. – С. 30–37.
7. Троценко В. В. Педагогічні умови формування емоційної стійкості в дітей 6- і 7-річного віку в процесі занять фізичною культурою: автореф. канд. пед. наук: спец. «Теорія і методика виховання» – 13.00.07 / В. В. Троценко. – К. 2001. – 17 с.
8. George A. Ghristopoulos. The Olympic Games in Ancient Greece / George A. Ghristopoulos. – Athens, Greece, 2003. – 408 p.
9. Paavilainen A. Team Tactics. Teaching Team Tactics in Floorball; Instructions and Drills. / A. Paavilainen. – Helsinki. International Floorball Federation, the 20th of September, 2007. – 54 p.
10. Rules of the Game. Rules and Interpretations / Translation by Anatoly Bykov. International Floorball Federation, Rules and Competition Committee, 2010. – 53 p.

Максименко Л.М.

Сумской государственной педагогический университет имени А.С. Макаренко

БЕЗОПАСНОСТЬ ИГРЫ У ФЛОРБОЛ СРЕДИ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация

Показана история появления флорбола, в том числе и в Украине. Сделан акцент на положительном влиянии игры на физическое развитие и физическую подготовленность и одновременно на отрицательной стороне – высоком травматизме среди детей дошкольного возраста. Обосновано, что применение элементов игры в флорбол значительно уменьшает риск получения различных травм во время игры. Описаны три последовательных этапа разучивания элементов спортивной игры на ранних этапах жизни.

Ключевые слова: флорбол, элементы игры в флорбол, этап обучения, этап закрепления этап подготовки к игре, команды, стратегия и тактика игры.

Maksimenko L.M.

Sumy State A.S. Makarenko Pedagogical University

SAFETY OF THE FLOORBALL AMONG THE CHILDREN OF THE SENIOR PRE-SCHOOL AGE

Summary

The history of the appearance of the floorball, including in Ukraine, is covered. The emphasis is placed on the positive effect of the game on physical development and physical fitness. And at the same time it is showed the negative side -high level of injury among children of preschool age. It is substantiated that the application of elements of the floorball significantly reduces the risk of receiving various injuries during the game. It is described three consecutive stages of learning the elements of the sport game in the early stages of life.

Keywords: floorball, elements of the floorball, training stage, fastening stage, stage of preparation for the game, teams, strategy and tactics of the game.